

- Alde handiz, boto horiek lortzeko modurik onena Erresuma Batuekiko aitorten akordio baten bidez lortzea da. Uzten ari zaren herrialdeak zu onartzeko arazorik ez badu, nekez izango du beste inork.
- Horrek esan nahi du benetako helburuan jarri behar dugula arreta: Erresuma Batua negoziazio-mahaira eramatea aitorten akordio bat negoziatzeko.
- Hala ere, independente izateko helburuarekin, Eskoziak aitorten akordio hori lortzeko modua ez da garrantzitsua. Ez dago "urrezko estandarrik" aurkari bat negoziazio-mahai batera bultzatzeko.
- Lehenetsuna Erresuma Batuak Eskozia menderatzeko borroka galdu duela onartzea da, eta hori egiteko modua eskoziarren artean "finkaturiko borondate" argi eta ukazina erakustea da.
- Hori erreferendum baten bidez lor liteke, baina ez da beharrezkoa eta beste aukera batzuk daude. Gakoa da hau independentzia lortzeko egin behar dugun prozesuaren amaieran datorren «abiapuntu» gisa aitortzea.

NOLA HARTZEN DITUZTE ERABAKIAK PERTSONEK?

- Jendeak bestela egingo ez lituzkeen gauzak egitera eramateko lanbide multzo bat dago, hala nola, publizitatea, marketina, diru bilketa, lobby-a eta kanpaina politikoa. Lanbide hauek ezagutza akademiko oso zabala garatu dute jendeak erabakiak hartzeko moduaren inguruan. Hori estrategia bat eraikitzeko oinarri sendoa da.
- Horrek, mugimendu independentistak independentziaren aldeko kanpaina bat nola garatu behar lukeen azaltzen digu.

- Lehenik eta behin, istorioen bidez komunikatzen den informazioak askoz hobeto funtzionatzen du gertakari, zifra edo adierazpenetan komunikatutako informazioak baino. Ulermenaren eta memoriaren atxikipena asko hobetzen ditu kontzeptuak mundu errealean esan nahi duenaren adibideetan egituratzen baditugu, kolore eta emozio batzuekin.
- Ez da kontatzen duzuna, entzuleek entzuten dutena baizik, eta ezin duzu audientziak entzuten duena kontrolatu. Zure mezuak efektu bat izango duela pentsa dezakezu, baina guztiz kontrakoa izan dezake eta baliteke horretaz ez jakitea. Probatu beti zure mezua.
- Mezuaren sendotasuna funtsezkoa da, baina ez du esan nahi guztiek gauza bera esan behar dutenik edo gidoi bati jarraitu behar diotenik, baina denek esaten dutena norabide berean dagoela adierazten dute, erabilitako hizkuntza edozein dela ere. "Optimo aspikoa" eta "zabor" mezuak desberdinak dira publiko ezberdinentzako, baina biek gauza orokor bera esan nahi dute eta, beraz, mezuaren koherentzia lortzen dute. Gatazkan dauden mezuek huts egiten dute. Baina mezu guztiek ez dute koherenteak izan behar: mundu guztiak indartu behar dituen galderen eta argudioen oinarriko multzo bat dago, baina egon daiteke zenbait arlotan erakutsi nahi duzun aukera aniztasuna.
- Jendeak askoz hobeto erantzuten die bere buruari buruzko istorioei, ordezkatzen ez dituzten istorioei baino. Kontzeptuekin baino arreta gehiago jartzen diegu zuzenean eragiten diguten gauzei. Arreta gehiago jartzen dugu zuzenean eragiten diguten gauzetan kontzeptuetan baino. Beti hobeto funtzionatzen du mezu batek komunikatzen den pertsonarentzat zer esan nahi duen zentratzeak -nola ari zara konpontzen zure bizitzako arazo bat?
- Emozioak funtsezkoa dira. Gizakiek hasieran ez dituzte erabakiak arrazionalki

hartzen, emozionaliki baizik. Horregatik, emozioak ulertu eta haietan eragitea funtsezkoa da erabakietan eragiteko orduan.

- Koloreek, tonuek eta soinuek eragin handia dute. Efektu ezberdinak dituzte pertsonen pertzepzioan, eta bereziki tonu egokia izatea benetan garrantzitsua da.
- Mezuen ordena ere garrantzitsua da: mezu negatiboek eta mezu positiboek eragin ezberdinak dituzte gudan, eta hau gaizki ulertzeak zure xede-taldea desmotibatzen dizula esan nahi du negatibotasun gehiegiren bidez edo, besterik gabe, ez dituzula haien erreakzioak suspertzen denbora guztian "atseginetia" bazara.
- «Mezu-eramaileak» funtsezkoak dira; informazio bera modu ezberdinean jasotzen dugu informazio hori ematen digun pertsonaren arabera. Ez dago mezu-eramaile idealik: informazioaren izaera eta mezu-eramailearen ezaugarrien konbinazioa da.
- Baina azken bost hamarkadetan, noren mezuekiko konfiantza dugun errotik aldatu da, agintari instituzionalenganako (apaiza, politikaria, zientzialaria) konfiantzatik aldentuz eta "ni bezalako pertsonengan" (gure bikotekideak, lagunak, familia, lankideak) konfiantza hartuz. Independentzia irabazi edo galduko dugun tokiak ez daude telebistaren pantailaren aurrean edo albisteen webguneetan, bizitza pertsonalean ditugun elkarrizketetan baizik. Elkarrizketa horiek zabaltzea eta formatzea funtsezkoa da.

NOLAKOAK DIRA GURE HAUTESLEAK?

- Atal honetako informazioa Eskoziako Independentzia Konbentzioak egindako ikerketa profesional kuantitatibo eta kualitatibo batean oinarritzen da. Ikerketa hori kanpaina-estrategia bat garatzeko behar den informazio mota emateko

diseinatutakoa da, baina ez da iritzi inkesta "arrunt" batean aurkitzen dena. Horretarako, erreferentziazko talde fokalen bi txanda egin ziren, Ez eta Bai boto-emaile leun eta erabaki argirik gabekoekin, eta eskala handiko iritzi-inkesta bat. Honek oinarritzko eztabaida taldeen bi txanda izan zituen Ez eta Bai boto-emaile bigunekin eta erabaki gabekoekin eta eskala handiko iritzi-inkesta bat. Lanaren ardatza independentziaren aldekoak izateko zein oztopo izan zituzten eta zer-nolako faktore eta mezuek gairiditzeko zezaketen hori.

- Mugimendu independentista estrategia eztabaidatzen aritu da horretarako diseinatu ez den iritzi-inkesta moduko batean oinarrituta eta, beraz, eztabaidak suposizio eta uste asko ekarri ditu.
- Biztanleriaren %30 inguru edozein kasutan independentismoaren alde egingo duten "nazionalistak" dira, eta proportzio berean edonola ere independentziaren aurka egingo duten «unionistak» dira. Gainerako %40a ez da bata ez bestea eta, haien posizioa jasotzen duten informazioaren eta informazio horrek sentiarazten dituen moduaren arabera da. Hori da gure xede-taldea.
- Independentziaren aldeko etengabeko jarrera, %47 ingurukoa da, noizbait independentzia babestu duten pertsonen %8rekin batera. Badakigu herritarren %55ek independentziaren alde egin dezakeela. Hau da 2014an Ez kanpainak lortutako boto-kuota.
- Hori guztia gorago aipatutako biztanleen jarrera probekin harremanetan jarrita, muga sorta bat lortuko dugu: badakigu %55 lor dezakegula, eta beraz, gutxieneko oinarritzko helburua izan behar du. Badakigu ezin dugula %70a gairiditu eta saiatzea alferrikakoa dela. Nahikoa arrazoi dago sinesteko biztanleen gutxienez %5 ez dela independentziaren aurkakoa, baina

- iraganean ez duela aldeko jarrerarik erakutsi -eta gehiago izan daitezke. Beraz, 55 minimoa da, 60 errealista, 65 posible liteke, eta 70ak maximo teoriko absolutua irudikatuko luke.
- Orain, %50 eta %60ren arteko aldea ordezkatzeko duen boto-emateen taldeari begira, zer dakigu? Lehenik eta behin, independentziaren aldekoak ez diren %10 leunenak independentziaren aldekoen %10etik bereizi ezin den moduan azaltzen dira. Ez dira "espezie ezberdinak", gaur egun erabaki ezberdin bat hartzen duten pertsona talde ia berdina dira. Adina beti izango da aldekatuen adierazle giltzarria (gazteagoa, independistagoa, zaharragoa, unionistagoa), baina, oro har, ez dago talde hori tipifikatzen duen ezaugarri nabari bakar bat, ez eta pertsona talde bakar bat («klase-ertain aberatsak, «emakumeak», «adineko pertsonak»), beren kabuz oreka okertu lezakeena ere.
- Aitzitik, gure xede-taldea "ondorengo hurbilen dugun..." terminoan pentsatu behar dugu. Gure xede-taldea Ez bozkatu zuen, baina beste alderdi batzuetan Bai bozkatu zuen baten berdina dirudi, eta hori da independentzia irabazten duena: "ondorengo hurbilen dugun" independentziaren aldekoa, Ez bozkatu zuena, kategoria demografiko guztietan.
- Gure xede-taldea ez zen 2014ko kanpainaren positibotasunagatik kikildu; alderantziz, horixe iruditu zitzaion erakargarriena. Inork ez zuen esan "gutxiago eskaini, ezkorrago izan eta horretan pentsatuko dut". Etorkizun positiboaren itxaropena da gure salmenta punturik handiena. Halaber, oso ebidentzia gutxi zegoen 2014a "samintasun" eta "zatiketa" terminoetan identifikatuko zutela adierazteko. Badirudi ikuspegi hori unionista konprometituen artean bakarrik dagoela.
- Ustez, Baiezkoaren aldeko oztoporik handiena "konfiantza" da. Irabazi genitzakeen boto-emateei eskaintzen ari gintzaizkiena gustatu zitzaion, positibo

- sentitzen ziren deskribatzen genuen estorkizunaren inguruan, baina ez zeuden nahikoa ziur hori emateko gai ginela. Hori ez zen arazo bakar batengatik izan (finantzak eta dirua aldi-aldi sortzen ziren, baina baita mugak ere), prestaketaren pertzepzio orokorrenatik baizik. Moneta erabakiorra zen; gai horren inguruan, boto-emateek uste zuten ez geundela behar bezala prestatuta, ezin izan genielako B Planari buruzko galderei erantzun.
- Jendeari bere galderen erantzunak (erretorika adimentsurik edo ihesik gabe) erraz eta argi azaltzeko gai izatea da, seguru asko, independentziarekiko aldekatuena handitzeko egin dezakegun gauzarik eraginkorrena.
- Hori "psikografiek" indartzen dute, talde ezberdinen azterketa haien erantzun psikologikoen arabera sailkatuta daudenean. Pertsona batek zenbat eta konfiantza handiagoa izan, orduan eta aukera handiagoa izango du independentziaren alde egoteko. Konfiantza sortzea da, dirudenez, eginkizun giltzarria.
- Ezeko bozka "leunek" denbora luzez hitz egingo dute independentziaz, elkarrizketa horretan interesekoa zaien modu batean parte har badezakete. Baina hori egiteko modurik okerrera "argibideak zaunkaka" ematea da. Izan ere, aginduzko edozein erabilerak ("behar duzu...") kontrako efektua sortzen du.
- Mezularitza-egiturek askoz hobeto funtzionatzen dute beldur/esperantza egitura hartzen badute. Horrek esan nahi du, mezuak sortzean, hobe dela "arazoak azaltzea eta arazo horiei irtenbideak ematea". Froga sendoen arabera, hobe dugu independentziari buruz pentsatu "jendearen arazoaren irtenbide" gisa eta hori diskurtsoetan modu eraginkorrean adierazi.

MEZUA. ITXAROPENA ETA BELDURRA

- Xede-taldearen artean identifikatutako Itxaropen/beldurraren oreka okerreko tokian dago. Itxaropenaren zatia gustatzen zaie, baina ziurgabetasunaren beldurra handiegia da gaur egun. Mezuek hori gainditzeko lagundu behar digute.
- Hori egiteko hiru modu orokor daude: beldurra gutxitzea (lasaitzea), ekintzarik eza desaktibatzea (status quo-a uste dutena baino okerragoa dela konbentzitzea) edo ekintza sustatzea (jarduteko arrazoi hobea ematea). Pentsatu jauzi egitea seguruagoa dela. Horretan pentsatu behar dute nola egin jauzi seguruagoa, jauzi egitearen saria handiagoa dela edo jauzi ez egiteko arriskua okerragoa dela. Beldur/itxaropen/konfiantza eredu hori erabaki irmo bat ez duten boto-emaeleengan irabazteko gakoa da, eta hiruretan neurriak hartu behar ditugu.
- Laugarren motibatzailea – nortasuna – oso indartsua izan daiteke. Askotan pertsonak bere identitateak gidatzen ditu. Baina kontuz ibili behar da, ebidentziak argi eta garbi adierazten baitu harremana jendeak uste duenaren kontrako dela. Hain zuzen, badirudi gertaera politiko edo kultural txikiak identitatea gehiago moldatzen dutela, identitateak iritzi politikoa baino. Froga gutxi dago “eskoziar identitateak” berez pertsonak independentziara mugituko dituela dagoeneko hor ez badaude. Nazioaren harrotasuna ez da pentsamoldea aldatzeko bitartekoa mundu errealeko gertaera zehatzekin babestuta ez badago.
- Beraz, independentziari buruzko diskurtso bat sortu behar dugu eta pertsonentzat itxaropena iradokitzen duten istorio positiboen multzo bat osatu, arreta jarri beren bizitzeko moduetan eta independentziak eman diezazkiekeen

aldeetan. Baina hori Erresuma Batuarekin dituen arazoan (eta independentzia konpontzen ari dena) azalpenarekin batera joan behar da, informazio sendoa eta lasaigarria eskainiz, beren galderei zentzuz erantzuten. Hori guztia didaktikoak edo ausartak ez diren eta elkarrizketara gonbidatzen dituzten moduan egin behar da.

KONFIANTZA SUSTATZEA

- Ebidentziak irmoki iradokitzen du gure xede taldeak uste duela haien galderei erantzuten diegunean, harrokeria eta erretorika gehiegi erabiltzen ari garela. Hortaz, akats handia litzateke gai hori harrokeria hobetzen edo erretorika leundu nahian hobetzen saiatzea. Gai izan behar dugu gure erantzunetan gure xede taldeak sinesgarritzat dituen edukiak eskaintzeko.
- Eta denboraldi luze batean ez dugunez aldatu prestaketa-ildoak, eta jendeak hori ikus dezakeenez, ez dugu soilik haien galderei behar bezala erantzuteko lana egin behar, haien galderei behar bezala erantzuteko lana egiten ari garela ikusarazi behar dugu. Seriotasunez hartzen ditugula konbentzitu behar ditugu.
- «Antzerki» hori sortzeko, hobe litzateke eredu fidagarri eta errespetagarria erabiltzea. Eskuragarri dagoen aurrekaririk onena Errege Batzordea da baina, bistako arrazoiak direla medio, ezin izango dugu alderdi «erreal» bete. Horren ordez, eredu bera erabili beharko genuke, baina Independentziari buruzko Batzorde Nazionala deitu beharko genioke, hura gainbegiratzeko izendatutako komisario talde errespetatuarekin eta lan egiteko langile egokiek.
- Batzorde Nazionalak, orduan, ahal duen lan guztia egin beharko luke Eskozia

independentziarako prestatzeko. Orain egin badaiteke, orain egin beharko litzateke. Horrek esan nahi du lan egokia egin behar dela monetan, mugetan, defentsan, finantzetan eta erantzun hobeak eman behar ditugun gainerako esparru guztietan. Horrek edozein esanahi izan dezake, funtzio garrantzitsuetarako funtzioen deskribapenak prestatu arte (Banku Zentraleko zuzendari exekutiboa edo Diru-sarreraren eta Aduanen zerbitzu berri bateko burua) eta kontratazio prozesua hasi arte. Egin badaiteke, egin ezazu, bai ahalik eta hobekien prestatuta egoteko, eta baita jendeari erakusteko independentziarako prestatzeko zeregina serio hartzen ari garela ere.

- Lanean proiektuak kudeatzeko ikuspegi egokia izateak aurrerapen-neurri bat ekarriko du, nolabaiteko aurrerapen adierazle bat. Bertan azalduko da lanaren zein zati egin den orain arte. Barne jarraipenerako tresna soil baten ordez, hori jendearentzako harreman publikoetarako tresna ere izan daiteke, xede-taldeari lana etengabe eta tinko egiten ari dela erakusten lagunduko diona. "Independentziarako prest egotearen adierazlea" "antzerkiaren" pieza garrantzitsu bat litzateke, eta horrek lagunduko liguke gure xede taldeari erakustarazten independentziarako prest egotetik zenbatera gauden. Begi hutsez, lan-programa zenbateraino osatu den ikusteko aukera emango die, eta pixkanaka aurrera egingo du azken helbururantz, bulkada sentsazioa sortuz.

ELKARRIZKETAK MARTXAN JARTZEA

- Pertsonak erabakiak nola hartzen dituzten eta zerk eragiten dien ulertzeko aurrerapauso garrantzitsuak emateaz gain, kanpaina-tekniketan ere aurrera egin da. Aurrerapauso horietako bat kanpaina banatua, harremanetakoa edo berdinen artekoa izenez ezagutzen den teknika da.

Eredu hori bereziki eraginkorra da erakunde nagusien (hala nola, komunikabideak) laguntza aktiborik ez duten kanpainerako. Horregatik da bereziki aproposa mugimendu independentistarentzat.

- Berdinen arteko kanpainak lehendik dauden harremanetan oinarritzen dira, aurrez ditugun konfiantzazko konexioetan. Norbaiti "modu hotzean" deitu eta bere iritzia behin-behinean aldatzeko konbentzitzen saiatzea baino, berdinen arteko kanpainak konfiantzazko harremanak (arretaz) aprobetxatzea eskatzen du, modu leun eta pixkanaka denboran zehar norbaiten iritzia aldatzen saiatzeko.
- Aipatutako eredu hori "hotzean deitzen" duen pertsonaren eredu estandarra baino askoz eraginkorragoa da (etxez etxeko deiak, telefono-bankuak, eskuorri banaketa, kaleko postuak, etab.). Kanpaina harreman iraunkorretan oinarritutako ikuspegiarekin egiten duten pertsonekin alderatuz gero, "dei hotzak" emaitza eskasak ditu. Ikerketa batean, "testu-mezu hotzen" edo Facebookeko argitalpenek %0,5 handitu zuten parte-hartzearen tasa; telefono komertzialen bankuek, berriz, %1 handitu zuten erantzun tasa. Atez ate joateak %4ko igoera izan zuen parte-hartzean, baina berdinen arteko kanpaina erabiliz %13,2 hazi zen. Jendearen etxeetako ateetara deitzea baino hiru aldiz eraginkorragoa da, eta Facebooken iragargiak argitaratzea baino ia 30 aldiz eraginkorragoa.
- Berdinen arteko kanpainak parte-hartze masiboa eskatzen du (jendeak xede taldeko kideekin harreman iraunkor kopuru jakin bat baino ezin du mantendu, beraz, jende asko behar izatea eskatzen du), baina denbora eta esfortzurako konpromisoa oso txikia da; hasierako prestakuntza pixka bat, eta gero, hilean 20 minutu baino gehiago ez.

- Proposatutako eredia "parekatze" sistema bat da, non independentziaren aldeko kanpaina egiten duen pertsona bat (dokumentu honen ondorioetarako, "defendatzaile" bat) xede taldeko kide den norbaitekin parekatzen den (dokumentu honen ondorioetarako, "helburu" bat). Ondoren, defendatzaileari laguntza ematen zaio kanpainaren eta xede taldearen arteko komunikazio bitarteko nagusi bihur dadin. Kanpainak xede taldeari bidali nahi lizkiokeen mezu oro harreman pertsonal horien bidez helaraziko lirateke.
- Lehenik eta behin, oinarrizko lerro bat prestatu behar dugu ulertzen lagunduko diguna, xede-taldean nor eta non dagoen, nor dagoen balizko defendatzaileen multzoan eta zein prestutasun mailarekin dagoen. Hori hobeto egiten da inkesta masibo baten bidez, aldekotasuna helbide zehatz bati lotzeko aukera ematen duelako. Independentziaren aldekoak ez direnentzat galdera sinple batekin jarraitu beharko litzateke identifikatzeko nor den gai iritzi hori aldatzeko eta nor dagoen iritzi horretan irmoki finkatuta. Independentziaren aldekoak direnentzat, honako galdera sinplea planteatuko litzateke: "bermatuko bagenu astean gehienez 20 minutu hartuko dizula eta ezezaguna den inorekin hitz egin beharko ez duzula, prest egongo zinateke kanpainari laguntzeko". Horrek kalez-kale eta etxez-etxe desglase bat eskaintzen digu, zeinean identifikatu ahal izango den nor den gure xede taldea, nor dagoen prest kanpainan aritzeko eta nork ez gaituen inoiz babestuko.
- Guztira 500.000 boto-emaile ditugu. Horietatik 300.000 inguru iraganeko uneren batean independentziaren alde agertu dira eta 200.000 ez, baina haien profilagatik aldeko bihur daitezke. Hori da gure audientziaren gehienezko tamaina eta gida bat sortzen du zenbat errekrutatze behar dugun jakiteko, nahiz eta parte-hartzearen faktORIZAZIOAK erakusten duen segur aski 420.000 ingurukoa izango

- del. Haien zati handi bat konbentzitzeak %60tik gorako aldekotasuna erosotasunez lortzea ekarriko luke, eta 2014an Ez bozkatu zuten pertsonen kopurua gainditzea.
- Baina nolabaiteko "parte-hartzea" behar duen aktibazio-mekanismo bat erabiltzen bada, funtsezkoa da independentziaren aldeko babes handia duten baina ohiko hauteskondeetan botoa emateko aukera txikia duten komunitateak aktibatzea (komunitate pobreenak). Independentzia ez da klase ertainen artean bakarrik irabaziko, ezta nagusiki ere.
- Horrek guztiak esan nahi du 100.000 eta 150.000 defendatzaile bitarte behar ditugula. Hamar pertsonatik batek independentziaren alde egiten du, eta kopuru horren erdiak, gutxienez, independentziaren aldeko mobilizazio batean parte hartu du (konpromiso handiagoa). Beraz, zalantzarik gabe, helburu errealista da.
- Defendatzaile izatea onartzen dutenei oso oinarrizko prestakuntza emango litzateke beraiengandik zer espero den, parekideen arteko kanpaina nola egin eta ondo nola egin jakiteko. Prestakuntza eskaintzeko hainbat modu daude. Prestakuntzak pertsonak prestatuko lituzke, esate baterako, ondorengo aspektuetan: hartu beharreko tonurik eraginkorrena, ulertezintasuna nola saihestu eta harremana nola garatu. Komunikazio bideek ez dute axola; batzuek testu-mezuak nahiago ditzakete, beste batzuek mezu elektronikoak, bilerak, telefono deiak. Ez dio axola komunikatzeko bideak, denak ahalik eta erosoan badaude.
- Parekatze prozesua lehendik dauden sare eta harremanetarako pertsonak aktibatzea (xede taldeko kideak dagoeneko ezagutzen dituzten

- defendatzaileak, asko edo pixka bat) eta independentziari buruzko informazio gehiago nahi duten pertsonekin bat egiteko modu errazak sortzea izango litzateke. Nolanahi ere, "helburu" pertsona baten eta defendatzaile baten arteko harremanak irekia, argia, elkarren artean adostua eta borondatezkoa izan behar du. Kontua ez da jendea engainatzea, independentziari buruzko noizbehinkako informazioa entzuteko prest egongo liratekeen galdetzea baizik.
- Entrenatu eta parekatu ondoren, defendatzaileek lau gauza egin beharko lituzkete. Lehena, kanpaina nagusiko mezua transmititzea da, baina "bikotearentzat" naturala den edozein hizkuntzatarara itzulita. Kanpainako mezu bat zabalduko balitz, horren bertsio argia eta sinplea bidaliko litzateke defendatzaile guztiei, eta gero hori beren hizkuntzan, beren hitz egiteko modura moldatuko lukete, eta hori izango litzateke xede taldeko kideak entzungo lukeen mezua. Horrek esan nahi du mezu guztiak mikro-helburuen xede izango liratekeela, "helburuekin" komunikatzeko ahalik eta bide onena izateko.
 - Egingo luketen bigarren gauza hizketa-gaiak elkarrizketetara eramatea izango litzateke. Gaiak kanpaina zentraletik bidaliko lirateke, dagoeneko egiten ari diren elkarrizketetan modu naturalean sar baitaitezke. Helburua mezua ereitea dela azalduko da, eta ez jendearekin eztabaidatzea. Azken helburua mezu hori bigarren mailako elkarrizketen bidez zabaltzea da.
 - Hirugarrena «erantzuteko zerbitzu» gisa jardutea da. "Helburu" batek "defendatzaile" bati nahi duen independentziari buruzko edozein galdera egin diezaioke, eta defendatzaileak erantzun argia aurkitzeko modua izango du. Asko aldez aurretik prestatuko dira eta informazio saioetatik hartu ahal izango dira (erantzunen *online* liburutegi bat), baina hor aurkitu ezin bada, talde zentralera bidal

dakizkioke, berehala erantzun eta *online* liburutegira gehitu. Horrek, gainera, kanpaina nagusiari ere laguntzen dio gehien planteatzen diren galderak monitorizatzen eta arakatzeko, arazoak edo potentziala adieraziz.

- Laugarrena aurrerapena aztertzea da. "Helburu" baten iritziak eta jarrera aldatzen ari diren ebaluatze bitarteko errazak prestakuntzaren parte izango lirateke. Litekena da hau "laguntzaren sendotasuna: batetik hamarrera" izango litzatekeela, eta, agian, zazpi izango da "helburu" bat orain independentziaren aldekoa dela nahikoa ziur egon zaitezkeen atalasea.
- Defendatzaile guztiek telefono-aplikazio bat (edo ordenagailuko aplikazio bat edo beste bitarteko batzuk) izango lukete kontaktuak grabatzeko. Aplikazioak esango luke 'hemen daude gaur egungo zuzeneko mezua' eta bidali dituzun guztiak markatuko zenituzke. Galderak erregistra ditzakezu eta, zalantzarik gabe, edozein "helbururen" profila eguneratuko zenuke babesaren espektrotik gorako babesaren adierazten duen bakoitzean. Horrek esan nahi du zehatz-mehatz dakigula zenbaterainoko aurrerapena egin dugun, baina, era berean, sistemak aukera ematen du jendeari ohartarazteko ea harreman gehiegi egiten ari diren eta helburua molestatzeko arriskua duten, edo "defendatzaileak" inaktiboegiak diren eta bultzada bat behar duten jakiteko. Horrek kontaktuaren bolumen egokia eta tonu zuzena lortzen laguntzen du.
- Horrek guztiak datu argiak sortzen ditu, eta, horien bidez, kanpaina nagusiari jakinarazten zaio noiz dagoen helburua betetzeko independentziaren alde egiten duten pertsonen kopurua, non dauden jakiteko eta aurrez diseinatutako prozesu bat izateko jendea kanporatu behar izateko kasuan, martxan jarri daitekeena. Orduan «aktibazio puntuaren» unea da.

TESTAMENTUAK ETA AKTIBAZIO-PUNTUAK

- Une horretan baino ez, eskoziarren artean independentzia lortzeko borondate irmo bat eraikitzeko kanpaina-lana egin den unean, kezkatzen hasi behar dugu Erresuma Batuarekin negoziatioak nola abiarazi. Hala ere, estrategia horrekin arrakasta izan badugu, Erresuma Batua errealitatea onartzera eta negoziatioak hastera behartzen duen aktibazio mekanismoren bat erabili behar dugun momentua iritsiko da.
- Ez ginateke sistema demokratikotik atera behar puntu abiarazle batera daraman presioa sortzeko, baina garrantzitsua da gogoratzea, halaber, politikariek batzuetan adierazten dutenaren kontra, hauteskunde edo erreferendumetan botoa ematea baino askoz gehiago da demokrazia. Sistema demokratikoan konstituzioak, legeak, komunikabideentzako babesak, konpromisorako eta kanpainarako, interes-taldeentzako, protestarako eta askoz gehiagorako onartutako espazio zibikoa sartzen da. Praktika demokratikoaren alderdi asko hartu behar ditugu kontuan aktibatze eraginkor bat prestatzeko.
- Aktibazio-puntu baten oinarria «adostutako borondatea» da, Eskozian esanahi berezia duen terminologia. Ez dago «adostutako borondatearen» definiziorik, baina dagoeneko eztabaidatu dugu nolako den «borondatea» frogatzeko atalase sinesgarria. Zailagoa da hori «konpontzen» den denbora-eskala batean espezifikoa izatea, eta hori «abiarazlearen» bertsio batzuekin egin beharko litzateke. Ez dira hiru hilabete, baina ez dira zertan hamar urte izan behar. Hau epaiketa estrategiko bat da. Hori da negoziatioak abiarazteko baldintzak sortzeko dugun oinarri bakarra.
- Mekanismo abiarazle ugari daude; parlamentuaren agindua, erreferendum

bat, zuzeneko negoziatioen bidez egindako inkesta bat, «de facto» erreferendun bat hauteskunde orokor edo eskoziarretan, Independentziaren Aldebakarreko Adierazpena eta protesta bat eta indarkeriarik gabeko zuzeneko ekintza bat. Denek dituzte indarguneak, baina baita ahulguneak ere. Gai horiek xehetasunez aztertzen dira dokumentu nagusian.

- Beste aukera batzuk, ordea, ez dira eztabaidatu, eta eraginkorrak izateko aukera guztia dute. Lortzen saiatzen ari garenaren inguruan pentsatzen badugu, saiatzen ari garena da ziurtatzen dudarik gabe badagoela nahikoa jende Eskozian Eskoziar independentzia «borondate finko bat» izatea nahi duena. Hori egiteko modurik sinple baina eraginkorrenetako bat eskaera egitea da, Eskoziako Itunean egin zen bezala; Bertako Gobernuarentzat bi milioi sinadura lortu zituen. Funtzionatu ez izanak agerian utzi zuen eskaera baterako faktore garrantzitsua: izen bakoitza egiaztatu egin behar da. Ituna baliogabetu zuen arrazoia «Donald ahatea» sinatu zuten pertsonak aurkitzea izan zen.
- Hori egiteko modu bat baino gehiago dago, baina ekimen honen helburua independentziarekiko aldekatasuna ikustaraztea denez, ondorengo aukera bat da. Hautesleku gisa erabili ohi den espazio bakoitza asteburu baterako erreserbatuko litzateke. Hauteskunde-zerbitzuetako enpresa independente errespetagarri batek «bozketa-mahaiak» kudeatzeko kontratatuko litzateke. Eskoziako hauteskundeetan botoa emateko eskubidea duten guztiei «bozka-txartel» bat bidaliko litzateke, parte hartzeko eskubidea frogatzeko.
- Bozketa-mahaira eramango lukete, eta nortasuna egiaztatzeko aurkeztuko lukete (beste bide batzuk egon litezke)

identitatea egiaztatzeko, beti ere hauteskunde-zerbitzuen konpainia independenteak norbaiten eskaera sinatzeko legezko eskubidea baieztatu dezake). Pertsonak eskaera sinatuko luke. Ez luke axola zer sinatuko luketen, gurutze bat jarrita ere. Sinatzaileen guztizko baliozkotasunaren egiaztapena atean egiten da.

- Parekatze sistema, orduan, «esnatze sistema» gisa erabiliko litzateke. Egin beharreko lana izango litzateke defendatzaile guztiek ziurtatzea hiruzpalau kontaktu hauteskunde-zentrora iritsiko direla eta sinatuko dutela. Helburua da 2014an ezezko botoen kopurua gainditzea da, zenbat eta handiagoa izan, orduan eta hobe.
- Horrek esan nahi du, zalantzarik gabe, ez dagoela alderdi unionistak erreferendun bat irabazteko modurik. Nahi izanez gero, kanpaina egin dezake eskaera sinatzen duen jendearen aurka, baina Eskoziako boto-emaitzen gehiengo argi batek sinatu badu, ez dago ezer egiterik. «Borondate egonkorra» frogatu da. Erresuma Batuak hori negoziazioak hasteko oinarri gisa onartzen ez badu, indarkeriarik gabeko protestaren eta desobedientzia zibilaren gorakada handi bat ezinbestekoa izango da. Baina, nola edo hala, joko amaitu egingo da.
- Aukera horiek guztiak «borondate egonkorraren» estatusa lortu ondoren soilik eztabaidatu daitezke.

NOLA ERAIKIKO DUGU HAU?

- Hasierara itzultzeko, estrategia horren marko orokorra «egia» da: daukagun informazio onenaren arabera hauek dira independentzia lortzeko gainditu behar ditugun faktoreak eta oztopoak. Hori

egiteko moduaren zati espezifikoak epaiketak dira, eta beste modu batera egin daitezke. Artikulu honetan idazleak proposatu hori egiteko modurik onena zein den, baina eztabaida eta negoziazioari hasiera emateko besterik ez du egin. Hura eraikitze bitartekoak ez daude estrategiaren agindupean; aukera asko daude. Azken atalak iradokitzen du egun gauden lekutik hau guztia azkar nola eraiki daitekeen.

- Errealistak izan behar dugu; aurrerapausoak eman ditzakegun erritmoa, neurri batean, eskura ditugun baliabideek zehaztuko dute. Soka baten gainean egiten badugu, zailagoa izango da eta denbora gehiago beharko du. Diru funtsen bilketa sakon aztertu behar dugu; Eskoziako komunitate garrantzitsu batzuk edo Eskoziarekin identifikatuta sentitzen diren pertsonak daude herrialde askotan, eta, bereziki, Estatu Batuetan eta Kanadan. Pertsona horietako asko oso aberatsak dira. Ez dugu arrazoirik pentsatzeko ekintza bateratu zuen mugimendu independentistak kanpainako baliabideak ezin dituela lortu.
- Bada puntu bat egitea merezi duena, eta jendea harritik duena: teknikoki ez dago Eskoziako Parlamentuan gehiengo independentista behar duen estrategia horren zatirik. Jarraian badagoela suposatuko da, baina Batzorde Nazionala existituko ez balitz eta Eskaera Nazionala gizarte-ekimen moduan sortu eta finantzatu ahalko balitz, ez litzateke alderdien inplikaziorik behar berdinen arteko estrategian. Hala ere, askoz errazagoa litzateke Eskoziako Parlamentuan independentziaren aldeko gehiengo balez.
- Eraiki beharreko lehenengo gauza Batzorde Nazionala izango litzateke. Eskoziako Gobernuak Eskoziako Parlamentuaren eskumenetatik haratago dauden proiektu akademikoak

eta ikerketa proiektuak finantzatzeko, beraz, ez dago arrazoirik, Eskoziako Gobernuak Batzorde bat finantzatzeko diru-laguntzarik ez emateko. Hori litzateke eredurik onena. Ez da hutsetik hasten; talde independentista askok lan handia egin dute esanguratsuak diren arloetan, beraz, ez da «hasiera hotza». Batzorde Nazional batek urtean gutxienez 500.000 libra beharko lituzke eraginkorra izateko eta behar duena lortzeko.

- Berdinen arteko kanpainak berariazko ibilgailu bat behar du hura burutzeko, bereziki independentziaren aldekoak ez direnak erakartzeko. Sistema informatiko aurreratuak ezinbestekoak dira parekatze sistema kudeatu ahal izateko. Zeregin horietako lehena burutu da eta bigarrena ondo bideratuta dago; erakundea Voices for Scotland da, eta gure xede taldeari buruzko ikerketa zabal batean oinarrituta sortu zen, marka profesionalean espezializatutako enpresa batek eta sistema informatikoko langileen eskutik. Sistema informatikoa isilpean eta bigarren plano batean eraiki da. Iritzia aldatuko duten parekoen arteko kanpainak ekiteko baliabideak izan beharko lituzke. Hori azkar egin daiteke, baina onena litzateke urtean 500.000 liberako finantzaketa lortzea, hari eta helburuak azkar lortu nahi badira.
- Modu errerealistan, Batzorde Nazionalaren lana osatzeak eta pertsonen bozketa-ereduak aldatzeak hiru urte inguruko lana ekarriko du, azkarragoa edo motelagoa izango da gure lanaren eraginkortasunaren arabera. Horrek esan nahi du 3 milioi libera inguru kostatuko litzatekeela aktibazio-puntura iristea, serioak bagara.
- Horrek aktibazio puntura garamatza. Eskaera Nazionalaren ibilbidea erabiliko balitz, Eskoziako Parlamentuaren eskaera-botereak izango lirateke hori egiteko modurik onena. Eskaerak ez dira lotesleak, eta Eskoziako Parlamentuaren aurrekari argi bat dago, Parlamentuaren

agintetik kanpo dauden gaietarako eskaera-botereak erabiltzen dituen. Beraz, gai izan beharko luke Eskaera Nazionala antolatu eta zuzentzeko, Hauteskunde Erreformatarako Zerbitzua bezalako erakunde bat hori administratzeko izendatuz. Edozein arazoirengatik blokeatua izan bada, ekimen zibiko batean gauza bera egin liteke. Bide hori beharrezkoa balitz, antolaketa guztiak 10 milioi liberako kostua izango luke.

- Nahiz eta iritzi publikoa hiru urtean nahikoa alda litekeen, errealista izanda gutxienez urtebete eta, seguruenik, bi urte beharko lirateke azpiegitura osoa sortzeko. Baina hori hasteko oztoporik handiena mugimendu independentistan dagoen borroka eta estrategia sinesgarri baten inguruan elkartzeko ezintasuna da.
- Hori gainditu eta plan horri jarraitu ahal badiogu, konfiantza sortzeko egitura bat sortuko genuke, parekideen arteko eragin-kanpaina bat, eskaera bat erabiliz aktibatze mekanismo bat, Erresuma Batuarekin harreman zuzena, negoziazio formala eskatuz eta, geldialdirik balego, indarkeriarik gabeko ekintza zuzeneko kanpaina garrantzitsu bat. Eta orduan Eskoziak independente bihurtuko da.